

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. VIII. Franciscum in Sabaudiam redeuntem parentes de Conjugio
interpellant: ipse oblatam dignitatem Ecclesiasticam acceptat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

rentis à Christianis hominibus plangi carnem, quam non possint suscitare; animam mortuam non plangi, quam possint per pœnitentiam ad statum pristinum revocare. (i)

(i) S. Aug. serm. 41. de Sanctis.

CAPUT VIII.

Franciscum in Sabaudiam redeunt parentes de conjugio interpellant: ipse oblatam dignitatem Ecclesiasticam acceptat.

PEREGRINI nostri reditus parentes singulari quodam gaudio cumulavit, tantæque perfudit oblectatione, ut eorum juventutem sicut aquilæ renovasse dici potuerit. In eum videlicet intuebantur, tanquam in certissimum columen, ornamentumque familiæ, & in quo jucundissimè acquiescebant: in ejusdemque gratulantis lætitiæ communionem venerunt, tum propinqui, affines, amicique quotquot erant, tum imprimis Illustrissimus Episcopus Gebennensis, qui Francisci indolem sic deamare cœpit eâ ipsâ die, quâ primùm ad eum officii causâ Juvenis adit, ut familiari illius sermone, & bonitate naturæ, suprâ quàm dici queat delectatus, vix eum à se dimittere potuerit. Et verò cùm eo ipso tempore examinandos sese stitissent Sacerdotes quidam, ad obtinenda de more Beneficia Ecclesiastica, quæ vocant; precatu est ab eo bonus Præsul interesse examini ne gravaretur: cùm abnuere ausus non esset, evênit inopinatò, ut examinatione in disputationem conversâ, & calentem quidem, discordantibus, ut sit, super proposita quæstione quadam sententia;

tiis; Episcopus haud satis videns quid potissimum
 definiret, Franciscum invitavit ad aperiendum
 quid de re controversa sentiret. Hic verò novus
 Theologus initio tergiversans, præfatusque mo-
 destissimè, juniorem se esse, quàm ut coram tam
 claris Doctoribus, & quod majus esset, coram E-
 piscopo suo disputaret in causa sanè impedita
 & perplexa; urgente tamen Præsule, ceteris au-
 dire aventibus; morem gerens denique, statim
 declaravit, verissimum esse illud Psalmogra-
 phi: (a) *Os justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus
 loquetur judicium*: adeò dilucidè, & tam patetis, no-
 dos omnes difficultatum utrinque propositarum
 solvit Franciscus, & tam peritè, scilicet, ut ejus sen-
 tentiæ conventus totus steterit, nec sine admira-
 tione eorum qui intererant: quippe qui vix ac ne
 vix quidem antè sibi persuadere potuissent, fieri
 posse ut à Juvene hujus ætatis, quæstiones Theo-
 logicæ obscuræ & intricatæ in paucis, tam facile,
 tantaque cum perspicuitate explicarentur. Ipse
 adeò Antistes gaudium inter, admirationemque
 alternans, illustriq; prælagitione, *Quid, inquit, de no-
 bili illo Juvene sentitis? extra dubitationem eximie San-
 ctus quandoque futurus est, mihi que in Episcopatu succedet.*
 Sanè si de futura vel Platonis, vel ipsius S. Ambrosii
 eloquentia judicium ferri potuit, quòd in utriusq;
 infantuli labellis apes confederunt; quid non tan-
 dem illustre de novo Doctore præjudicari debe-
 at, cujus os mel fundat tantæ eruditionis, cum tan-
 ta eloquentia conjunctæ?

Quæ cum ita essent, nihilo tamen seciùs patet
 cum ad alia omnia destinabat. Camberium obe-

(a) Psal. 36.

dientem filium mittit, ut quandoquidem Juri Civili operam daret, ut diximus; in Advocatorum album rite ac legitime accenseretur. Atque hic etiam quis quantumque Franciscus jam tum esset, præclare innotuit: ita augusto Senatui satisfacit tum in examine, tum in actione deinde gratiarum publica, ut cunctis admirationem sui concitavit. In eo totus fuit ut ostenderet, Justitiam præstantissimam omnium virtutum esse, & invictum quiddam, cujus origo è cælo sit, cujus parens Deus; hac stabiliri pacem populorum, hanc civitates tue-ri & protegere, hereditatem esse filiorum regni: qui Judices ac Magistratus suum cuique legitime tribuant, serventque fidem intemeratè, nis esse cur sperent, se vitâ beatâ aliquando in cælo fruturos. Ita præstans Orator inter cetera id evicit ab iis ad quos verba faciebat, ut sibi persuaserint æquissimum esse laudes congerere certatim in mentem. Iple adeò Præses D. Pobellus tum Francisci dotes eximias alias, tum eruditionem admirans, continere se non potuit, quin diceret, neminem unquam à se ad id munus admissum tam solidè doctum, tanto judicio præditum, tam illustribus dotibus aliis, cum tanta conjunctis claritudine natalium.

Nunc ad patrem redeuntis relegamus vestigia: in singulis enim inest aliquid dignum observatione. In itinere quod eques emetiebatur, finente Domino Deo, ter sub illo equus subsedit intra breve temporis intervallum: ter, quod mirere, ensis è vagina profiluit sic, ut cum eadem cancellatus, crucefformaverit: id verò animadvertens lynceus jam

44 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
jam tum eo in genere Juvenis, *Video*, inquit, *Modera-*
torem illum suum compellans, vocor à Domino
Deo ad Crucem, non ad vitæ secularis curas: ex eoque
momento supremum Numen sanctè venerans,
constituit ferre constanter Crucem, hoc est, æquo
& forti animo tolerare quidquid acerbitatum
summus Dominus oblaturus esset quòquo modo.

Potrò, ut hominum consilia sæpe à divinis con-
siliis discrepant, vix paternas ædes attigerat, cum
sermo injicitur de uxore ipsi legenda: at Franciscus
qui tanquam unus ex iis, qui per innocentiam, ca-
stimoniamque illibatam, nuptias Agni cogitant,
eum secuturi quocunque iërit, gnarus quid à patre
tractaretur; ei amicorum cui maximè confidebat,
“ intimos animi sensus aperuit in hæc verba: Vir-
“ ginem vidi, quam ad conjugium offert mihi
“ pater meus: illa virum meretur digniorem: ego
“ verò singularem in modum lætor, sæpenumerò
“ intùs in animo à Domino Deo inculcari mihi il-
“ lud Davidicum: (b) *In domum Domini ibimus; &*
“ *Hic habitabo, quoniam elegi eam: Dominus pars mea*
“ *in æternum.* Mihi crede: nullam unquam hic a-
“ nimus propensionè sensit ad copulandas in ter-
“ ra per conjugium affinitates: nullas unquam
“ nuptias cogitavit, nisi vitæ Clericalis, in acerbita-
“ tatibus Calvariæ, inque intima conjunctione
cum Jesu Christo Crucifixo. Et, commodùm,
sub idem tempus reddita sunt Româ literæ cui-
dam ex Francisci consanguineis, qui ipso inscio
perfecerat apud Curiam, ut summus Pontifex
Franciscum Præpositum Gebennensem rite jube-
ret esse, quæ dignitas tunc vacabat. Id postquam

(b) *Psal. 122. & 137.*

signi-

significaverat idem ille, cujus curâ diligentiaque
 transacta res erat, arreptâ occasione Franciscus lu-
 benter utens, patrem sic interpellat, vultu & ser-
 mone ad singularem quandam observantiâ com-
 posito: Possimne, inquit, abs te, mi pater, impe-
 trare quiddam, quod in maximi beneficii loco
 sim repositurus, & ita quidem, ut propositum
 mihi sit, nihil unquam aliud posthac à te petere?
 Rogo vehementer, per te mihi ut liceat Cleri-
 calem vitam amplecti, & uti beneficio conso-
 brini hujus mei, (c) qui literas hæc Apostolicas
 (Pontificium diploma habebat in manibus)
 curavit mihi, & inscio, quibus renuncior Præ-
 positus Ecclesiæ S. Petri Gebennensis, quæ di-
 gnitas prima est ab Episcopatu. Perculit bo-
 num senem tam inopinata oratio, & commovit
 adeò, ut penè animus eum liquerit: ut se collegit
 tamen, *Vndenam*, inquit, *mi fili, consilium tam mihi*
inexpectatum? speraveram te solatium senectutis meæ fore,
& abscedis tam curo? fratres habes, quibus te pro patre fu-
turum putaveram. postquam mortalitati concessero; neque
id in longum tempus dilatum iri ipse perspicis: quippe sen-
sim emorior. Mihi crede: eget tempore ista deliberatio.
 Ubi conticuerat, subjicit Franciscus: Ad extre-
 mum quidem usque spiritum te colam, mi pa-
 ter, tibi que famulabor: nec secius adero fratri-
 bus meis, operâ, consilio, uno verbo, quacunq;
 re poterò: ad vitæ autem institutum hocce
 quod attinet, inde à prima ætate ad Ecclesiam
 vocatus sum. Lutetiæ primùm id facere consti-
 tui: Patavii propositum idem iteravi: ad Lau-
 rera-

(c) Salesius Canonicus Gebennensis fuit.

“ retanam verò Eadem confirmavi, facturum me
 “ utique quod proposueram. Itaque cum Do-
 “ minus Deus tot tamque variis animi permotio-
 “ nibus, totque rationibus non unius generis mi-
 “ hi significaverit id se à me velle, precor à te, mi-
 “ pater, vehementem in modum, per te mihi li-
 “ ceat Deum vocantem sequi: id si concesseris,
 “ nihil superest quod à te expeam prætereà. Au-
 “ diebat bonus senex, perfusus lacrymis, loquen-
 “ tem filium, vel potius Deum, per filium decla-
 “ rantem quid ab eo exigeret: quare non ausus ul-
 “ trà repugnare, Si ita est, inquit, age sanè mi fili:
 “ morem gero Deo: *durum est contrà stimulum cal-
 “ citrare.* (d) Benedicat tibi millies, ille idem Do-
 “ minus Deus, cujus instinctu tale vitæ genus am-
 “ plecteris: ego item illius nomine tibi benedi-
 “ co. Et patris exemplum secuta mater, lectissima
 “ femina, filio quoque benedixit, inter parentum
 “ fletus exultanti: atque hinc humi prostratus, in-
 “ que cælum intuens, *Dirupisti,* inquit, *vincula mea:
 “ tibi sacrificabo hostiam laudis.* (e) Quod tam diu
 “ concupieram, nunc teneo: neque quidquam
 “ deinceps video, quod me tibi suffurari possit, aut
 “ subripere.

Ex eo verò momento laicam vestem Clericali
 mutavit, omnibus incessens lætitiis, quòd veterem
 hominem exuere liceret, induere novum, sic, ut ni-
 hil deinceps occurreret faciendum, nisi ut nome-
 Dei sanctificaret pleniùs, fines regni Dei propaga-
 ret, Dei voluntatem faceret. Itaque paulò post
 oblati Capitulo S. Petri, literis Apostolicis, ad
 Præposituram admissus est, eà admittentium ste-

(d) Act. 5. (e) Psal. 115.

dii significatione, quam præclara Juvenis merita exigebant. Ergo perge, Francisce: & quando te agit Spiritus Dei, ne detrecta munus ad quod vocaris. Neque verò periculum est, ne illud tibi in probri loco objiciatur, quod in infelices illos torquet Propheta: (f) *Ipsi regnaverunt, & non ex me*: neque quod Christus Dominus exprobrabat Pharisæis, (g) *Amant primas cathedras in Synagogis*. Nimirum laborem quæritas, refugis à gloria, ut eam totam in Deum tuum conferas.

(f) Osee 8. (g) Matth. 23.

CAPUT IX.

Initiatur sacris Ordinibus: Concionem primam habet ad populum: Confraternitatem Pœnitentium S. Crucis instituit.

INTELLIGENS Franciscus vocari se à Deo, ad dispensationem gratiarum Dei in populos, planè sibi faciendum existimavit, ut tam augusto Ministerio illigaret se se, sacris suscipiendis Ordinibus. Nec moratus, ubi primùm Diaconatu insignitus est magnanimus Levita, spiritu Dei plenus, à quo agebatur, addixit proflus se se muneris sui functionibus perfectâ abdicatione rerum omnium creaturarum. Constituerat per se ultro Dux Sabaudia, à nullo quoquam interpellatus, Franciscum Senatoriâ dignitate augere: id ubi renunciatum propinquis, instant, delato honore uti ne prætermittat: neque enim id muneris pugnare cum novo statu quem capessivisset, maximè cum id ad decus

orna-